Seksueel grensoverschrijdend gedrag tegenover personeelsleden in de Vlaamse gevangenissen

Haio: JANS Elien , KUL
Promotor: VANSINTEJAN Johan , V.U.B.
Praktijkopleider: Van De Genachte Tom

Context: In deze masterproef werd seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) van gedetineerden naar personeelseden in de Vlaamse gevangenissen onderzocht. Recent werd in verschillende sectoren veel aandacht gegeven aan SGG, alsook op sociale media onder de naam #MeToo. Dit onderwerp bleek maatschappelijk relevant en nog onvoldoende onderzocht.

Onderzoeksvraag: (1) Wat was de prevalentie en frequentie van SGG van gedetineerden naar personeelsleden in Vlaamse gevangenissen de afgelopen 5 jaar? (2) Wat was de relatie tussen sociodemografische factoren en SGG van gedetineerden naar personeelsleden in Vlaamse gevangenissen? (3) Wat waren de ervaringen van slachtoffers van dit SGG? Welke impact hadden de ervaren feiten voor de slachtoffers? Hoe gingen de slachtoffers om met de feiten? Welke waren mogelijke motieven voor het stellen van SGG? Welke noden hadden de slachtoffers voor verwerking van de ervaren feiten? (4) Hoe zou volgens de personeelsleden, de prevalentie van SGG van gedetineerden naar personeelsleden in Vlaamse gevangenissen, beïnvloed kunnen worden?

Methode: Voorafgaand aan dit onderzoek werd een literatuurstudie verricht op basis waarvan een vragenlijst werd opgesteld om personeelsleden van gevangenissen te bevragen. Op basis van de vragenlijst werd een voornamelijk kwantitatief onderzoek uitgevoerd van beschrijvende en exploratieve aard. Het vond plaats in 8 Vlaamse gevangenissen: Ieper, Gent, Brugge, Merksplas, Turnhout, Mechelen, Wortel en Beveren.

Resultaten: De steekproefpopulatie betrof 236 respondenten, tussen 19 en 64 jaar, waarvan 55% werkzaam in de bewakingsdienst en 40% in een andere dienst en waarvan 37% mannelijk en 63% vrouwelijk. De afgelopen 5 jaar ervaarde 50% een vorm van SGG; 37% van de respondenten ervaarde seksueel getinte opmerkingen, 36% werd nagefloten, 25% werd op een seksuele manier aangestaard of seksuele bewegingen werden naar hem/haar gemaakt of andere niet-verbale gedragingen werden ervaren, 12% werd ongewenst aangeraakt of vastgepakt, 7% werd gedwongen om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken en bij 1% werd er geprobeerd om geslachtsgemeenschap of anale seks met hem/haar te hebben. Niemand werd gedwongen om orale seks, vingeren of aftrekken uit te voeren of toe te staan en ook niemand om geslachtsgemeenschap of anale seks te hebben. Respondenten die minder lang in een gevangenis werkten, vrouwelijke personeelsleden en personeelsleden met een jongere leeftijd waren vaker het slachtoffer van SGG. Bijna steeds werden mannen aangeduid als de plegers van SGG. De leeftijdscategorie waartoe de plegers van SGG het vaakst behoorden was tussen 26 en 45 jaar. Machogedrag werd het vaakst aangeduid als motief voor het stellen van SGG. De actie die het vaakst ondernomen werd was assertief zijn naar de pleger toe. De steun die slachtoffers ervaarden van hun omgeving was meestal afkomstig van collega's, andere werknemers of de werkgever. Voor de verwerking van de feiten had ongeveer de helft van de respondenten nood aan strafrechtelijke gevolgen voor de gedetineerden, erover kunnen praten en/of professionele hulp. Er had 38% nood aan algemene gevolgen voor de gedetineerden en 16% aan oprechte spijtbetuigingen. Een vierde had nood aan opleiding of ondersteuning om met SGG te kunnen omgaan. Om de prevalentie en frequentie van SGG te doen afnemen is er vooral nood aan betere instructies en communicatie naar gedetineerden, meer gevolgen voor degenen die SGG stellen en meer aandacht en bewustmaking

rond het probleem.

Conclusie: SGG van gedetineerden naar personeelsleden in de Vlaamse gevangenissen is wel degelijk prevalent. Er is nood aan bewustmaking, opleiding en ondersteuning van de personeelsleden. Ook zouden preventieve en/of repressieve maatregelen ten aanzien van gedetineerden kunnen worden overwogen. Om dit probleem en mogelijke oplossingen nog beter in kaart te brengen is er nood aan verder onderzoek.